

תאריך : 18/3/2021

נושא : פרוטוקול ישיבת ועדת איכות הסביבה. מס' ישיבה : 3/2021	
נערך ביום : 16/2/2021	
נוהל ע"י : עילאי הרסגור - הנדין	נרשם ע"י : צילה בן עזרא
שמות חברי הוועדה הנוכחים :	עילאי הרסגור-הנדין (יו"ר), פנחס כהנא, עדי לוי סקופ, איציק מנהיימר
שמות חברי הוועדה שלא נכחו :	דני הרוש, אורן וולשטיין, אבי מוגרבי
שמות מוזמנים שנכחו :	שרית סלע, אורן תבור, דודו אשכנזי, ד"ר אור קרסין, איל בהק, גיא קריסטל, תמי קצבורג-נבנצל, הדס קרואני, רן קראוס, שלומית קיטרו, קרן שטרית באלי, שרונה לימן, תמיר ברנשטיין, אולי ברקן, אסף פרידור, מיכל, יניב בלייכר
תפוצה :	משתתפים, רכזת ועדות העיריה, סגן מבקר העירייה

סדר יום : פסולת במרחב הציבורי

עיקרי דברי המשתתפים :

עילאי הרסגור-הנדין : אני שמח לפתוח את ועדת איכות הסביבה מספר 3 לשנת 2021. אנחנו ממשיכים בדיונים שלנו בתוכנית האסטרטגית שלנו לפסולת והפעם אנחנו נדון בנושא שמעניין הרבה תושבים : הפסולת במרחב הציבורי. יש הרבה תלונות מתושבים על לכלוך ופסולת. זו אחת התלונות הכי נפוצות ואנחנו רחוקים ממצב משביע רצון. במרחב הציבורי אנשים משליכים פסולת בצורה אינטנסיבית. כל פינות הגזם מכערות את המרחב הציבורי שלנו וגם גזם שמונח לפי ההוראות הוא עדיין לא אסטטי. שרית תיתן לנו הקדמה על הנושא ולאחר מכן נדון ונסכם.

שרית סלע : אנחנו נדבר היום על הנושא של המרחב הציבורי. נדון קצת בגישות השונות ובאופן שתופסים מרחב ציבורי ומהי המשמעות של כל גישה ומה זה מייצר, ואז נעבור לסקירת פרויקטים רלוונטים מתוך התוכנית ונדון באופן ספציפי בכל נושא. לגבי הנושאים, אם יש נושאים שאתם חושבים שלא העמקנו בהם, אנחנו נשמח להקדיש להם זמן נפרד ונעמיק בתכנים. אז נתחיל בשאלות עקרוניות שיש להן משמעות להחלטות שאנחנו מקבלים. השאלה הראשונה : המרחב הציבורי – למי הוא שייך? ואם אנחנו בוחנים מקומות מהעולם אז למשל אנגליה ש92% מהשטחים בה הם בבעלות פרטים כולל יערות, אחוזות ופארקים, ולכלל הציבור אין גישה לאזורים במדינה, לעומת מדינות כמו הודו שהכל שייך לכולם וכל אחד יכול להשתמש במתחם הציבורי כאילו הוא שלו. סינגפור לדוגמה ידועה בכללים ובהגדרות שלה ונותנת פחות מקום לאלתור ומגדירה באופן מוחלט מה ניתן לעשות במרחב הציבורי ומה אסור. התפיסה שם היא שעיר נקייה תייצר יותר תיירות ותשפר את איכות החיים והבריאות. השאלה השנייה היא מי אחראי למרחב הציבורי. גם כאן יש כל מיני גישות. יש גישה שמטילה את האחריות על הרשות כמו למשל עיריית ירושלים שמנקה גם שטחים פרטיים פתוחים. לעומת זאת בחריש ניקיון בית הספר חל על התלמידים וזאת בחירה שאומרת שאנחנו נותנים אחריות לילדים על המרחב המשותף. השאלה השלישית, והיא מהותית, היא מה תפקידם של האזרחים. כמו שאמרנו אם הרשות אחראית על הניקיון אז מה קורה לאחר שהצוות מנקה והאזרח שוב מלכלך. האם הצוות

אחראי לזה? בקנדה למשל ישנם קנסות מאות גבוהים לכלוך. עוד שאלה שנשמעת מצחיקה היא מה זה לכלוך? לדוגמה, ברחוב משעול האהבה עלים שנושרים ממלאים את המדרכה. יש את תאוריית החלונות השבורים שעל פיה במקום שבו יש חלון שבור אחד שלא יתוקן מיד יגיעו עוד חלונות שבורים אחרים. עכשיו אני רוצה לעבור קצת על מה שקורה בכפר סבא. מיפינו את כמות האנשים שעובדים ישירות בניקיון העיר. אנחנו מדברים על 115 עובדי ניקיון ועוד 10 אנשים שעוסקים בניקיון הכולל. ישנן כ-16,000 תלונות של תושבים במוקד. מבחינת תקציב העירייה מוציאה 14 מיליון שקלים רק על ניקיון המדרכות ע"י צוות המטאטים, ללא פינוי אשפה, מיחזוריות וגזם. התושבים מבקשים להגביר את האכיפה. השאלה שאנחנו שואלים היא איפה אנחנו רוצים להיות ואיפה אנחנו חושבים שנכון להיות בתפיסה כוללת של המרחב הציבורי. אנחנו מאמינים שהשמירה על המרחב הציבורי היא משותפת ולהפוך אותו למרחב ציבורי שנקי לאורך זמן זה משהו שדורש מחויבות של כל הצדדים לתהליך. כדי שזה יצליח צריך לקדם תשתיות, הסברה, הדרכה ואכיפה.

שרונה לימן: אני אתחיל בשאלה מה זה ליכלוך. התמונה בסמטת האהבה עם עלי השלכת שהצגתי זה הליכלוך הכי יפה בעיניי. כפי שצינת את נושא השמירה על המרחב הציבורי יש להעביר במוסדות החינוך כדי שיבינו שעלים זה עונתי וקיים בכל העולם בתקופת השלכת. כמובן שהעירייה לא צריכה להשאיר אותם לאורך זמן וכן לנקות. קיים חוק עזר עירוני שמפריד בין גזם לבין רהיטים אבל בפועל זה לא נאכף. יש לשנות את החוק של להוציא גזם 24 שעות לפני פינוי הגזם ולקצר את חלון הזמן לממש באותו היום. אני חושבת שצריך לשתף את הנוער בנושאי הסברה ולהפעיל נאמני ניקיון. אפשר גם לתגמל תושבים שמפנים בצורה מסודרת ונקייה וזה יכול לעודד אזרחים לפנות פחות לרחוב.

אור קרסין: חלק לא קטן מהמחקרים מראים שבמדינה מתקדמת ומפותחת צריכה להיות מעורבות משמעותית. תהליכים של ניקיון המרחב הציבורי מביאים לבניית תחושת שייכות במקום. כפר סבא היא יחסית נקייה. זה נובע מתחושת קהילתיות, שייכות, ובעלות על המרחב. זו תרבות אזרחית לאורך שנים. ברור שאם אין מספיק פחים ואין מקום לפינוי גזם ואין אפשרות למצוא מקומות למחזור, אנחנו נמצא הרבה לכלוך. בכפר סבא יש לנו בכל רחוב פחים וזה בסדר. השאלה היא אם האזרחים אכן מצייתים או לא. מאוד חשוב להביא לידיעת הציבור את הסדרי פינוי הפסולת או הגזם בעיר.

שרונה לימן: כשאתם מדברים על חינוך אני מדברת על חצרות בית הספר. מי שאמור לנקות את המרחב הזה הוא אב הבית של בית הספר. התלמידים רגילים לראות חצר מלוכלכת כי הניקיון מתבצע מהשעה 10 בבוקר וכשתלמידים מגיעים בבוקר עדיין מלוכלך. הכי קשה וגרוע זה בחופשות. אין אב בית והכל נשאר מלוכלך בטענה שאין תקציב ובמשך שבועות ארוכים הכל מלוכלך. אם יתאפשר, ואפשר, לנקות את חצרות בתי הספר מוקדם בבוקר בכדי שתלמידים יראו בבוקר שנקי ויבינו שצריך להיות נקי זה ישנה להם את תפיסת הניקיון. יום הניקיון הבינלאומי צריך להיות קודם בתוך המרחב של אותו בית הספר ולא לצאת החוצה. לגבי מה שאור ציינה יש הרבה פחים בויצמן אך ברחובות הצדדיים יש להתקין גם פחים ולא רק ספסלים.

דודו אשכנזי: אני מציע שעיריית כפר סבא תצא בקמפיין לא רק לחינוך, אלא לציבור כולו לימים רב שנתיים של ניקיון המרחב הציבורי.

אולי ברקן: אני שמחה על הדיון הזה ועל ההזדמנות שלי כתושבת להביע את דעתי. בצעירותי ספגתי את נושא הניקיון במרחב הציבורי. כל הדיירים היו צריכים לנקות את המרחב שלהם. זה הביא להטמעת הנושא בקרב הילדים ובני הנוער. מגיל צעיר יש להכניס לתוכנית החינוך בבית הספר הסברה בנושא איכות הסביבה.

פנחס כהנא: רוצה להגיד תודה לשרית על המצגת הכל כך טובה ומוקדמת. אם נטיל את האחריות אחד על השני בסוף אף אחד לא יקח על עצמו את האחריות. להביא לאחריות משותפת זה תהליך מאוד מסובך. לכל אחד יש תפקיד, גם לאזרח וגם לרשות.

עדי לוי סקופ: סליחה שנכנסתי מאוחר אבל אני מאוד מתחברת למה שנאמר פה. לפני שנה הצעתי פרויקט לסגן ראש העיר דני הרוש שקראנו לו "מבריקים את כפר סבא, מחזקים את הקהילה". הכוונה היא להרחיב את הבית הפנימי שלי כלפי חוץ וכך לחזק ולראות את המרחב כבית שלי. סיכמנו על פיילוט בשכונות המזרחיות והירוקות. בשיתוף ועדי והנהגות ההורים ועל תוכנית תמרוץ. כל זה נעצר בגלל הקורונה. אפשר מהמקום הזה להרים את הכפפה ולמנף את זה דרך

הבתי ספר והגנים. אני מאמינה בכוח הקהילה ופחות באכיפה ומבקשת לקדם את זה בהובלת עילאי ודני.

תמיר ברנשטיין: אני מתחבר לדברים שנאמרו ואני רוצה לשים את הדגש על יוזמות של ארגונים ועמותות שונות שעיריית כפר סבא יכולה להתחבר אליהם. דבר שני: באזור שגובל בכפר סבא יש הרבה פסולת וזה מקום שמאוד כייף לטייל בו וצריך לנקות אותו יחד עם הרשויות הסמוכות.

שרית סלע: הנושא הבא הוא הפרויקטים המוצעים במסגרת התוכנית בכדי לאפשר מרחב נקי ונגיש. אז קודם כל טנדרים לאיסוף פסולת מבתי התושבים. גזם ופסולת גושית לא יתערבבו והזבל לא יהפוך למפגע ברחובות. הפסולת תיאסף ישר מבית התושב ע"י קריאת מוקד. זה יהיה יותר נוח לתושבים וזה מאפשר לנו להפריד את הפסולת, לעשות שימוש חוזר בציוד במקום לשלוח אותו להטמנה. זה פרויקט שמסוגל להחזיק את עצמו גם מבחינה כלכלית.

אור קרסין: אני מציעה לשלב בזה תשלום סמלי לתושב שמביא את החומרים שלו. אפשר לשלב סוחרי יד שנייה ולעניין אותם בכל החומרים שיש שם. הרעיון הוא לתגמל את האזרח שהביא דברים באיכות כזאת שאפשר להעביר הלאה.

איציק מנהיימר: הנושא של פינוי הטנדרים מאוד מעניין אך החלטה כזו צריכה להיות מגובה בכדאיות כלכלית ובת ביצוע. האם נעמוד בעומס היומי של דברים שתושבים זורקים ע"י טנדרים? אז אני לא יודע מה כמות הטנדרים שאנחנו צריכים להקצות. המספרים חסרים בכדי להבין את האסטרטגיה. ואם כבר אוספים אפשר להקים מרכז עירוני ליד שניה והנזקקים יגיעו לקחת משם.

שרית סלע: אני מסכימה. התוכניות מוצגות והרעיון הוא שלפרויקטים יהיו התייחסויות. לגבי הפרויקט של הטנדרים, נבנתה לזה תוכנית כלכלית. זה לא ע"י תקציב נוסף. זה חוסך לנו הטמנה ולהעביר חלק ניכר למחזור כמו קרטונים ואלקטרוניקה. הכל בנוי על בסיס חיסכון ומקווה שנוכל ליישם את זה.

פנחס כהנא: המרחב הציבורי צריך להיות מזמין ומטופח. ברגע שרואים שמוזנח התושב זורק. חסר לי השיקול הכלכלי וצריכים נתונים כספיים.

תמיר ברנשטיין: הפיתרון צריך להיות משולב עם טיפול עמוק באין ספור קרטונים. זו בעיה חמורה וצריך להיות פיתרון מלא לאיסוף קרטונים.

אור קרסין: אני רוצה לחדד, דיברנו על תושבים שיגיעו עם הפסולת ואנחנו נזכה אותם כמו עם הבקבוקים, שמקבלים בהם סכומים קטנים. כך כל אזרח שיגיע ויביא איתו את הפסולת למחזור יקבל סכומים סמליים.

דודו אשכנזי: מבקש להעיר הערה לגבי פרויקט הטנדרים. זה רעיון מבורך אבל הפניות למוקד יהיו רבות והמוקד יקרוס. גם ככה יש הרבה פניות למוקד בנושאים אחרים בעיר. צריך למצוא פתרון איך לרכז את הפניות האלה.

אולי ברקן: בחו"ל זה עובד. התושב לוקח את הפסולת שלו, מפזר אותה במכולות. יש גם חנות למכור מוצרי יד שנייה ואני בעד הפרויקט הזה.

דודו אשכנזי: פתחנו בארץ כמה נקודות כאלה וזה לא צלח.

שרית סלע: אני רוצה לדבר על עוד שני פרויקטים רלוונטיים. הנושא הראשון הוא טכנולוגיות. אנחנו מדברים על מערכת שמאפשרת התאמה של מסלולי ניקיון. היום המסלול קבוע. אנחנו רוצים לנהל את זה ולא לשלוח באופן קבוע את המשאיות למקומות קבועים. ישנם 200 עובדי ניקיון שמנקים יום יום את המרחב הציבורי בין אם הוא מלוכלך ובין אם לא. יהיה לנו יותר מידע על מקומות מלוכלכים יותר. הפרויקט השני זה בעצם הגזם ואנו רוצים לייצר תשתית תת קרקעית ונגישה, לצמצם את תנועת המשאיות שנכנסות לשכונות ולצמצם את הפינוי. תהיה אכיפה והסברה על הפרויקטים.

דודו אשכנזי : לגבי הטמנת גזם, הדרך היעילה היא ריסוק גזם והפיכתו לדשן לעצים. נכון שזה דורש מרסקת אך לדעתי זה יותר יעיל מהטמנה ואם הטמנה לא מבוקרת יכולה להיות לא רק גזם...

שרית סלע : אני מתכוונת להטמנה. מה שאנחנו אוספים מהעיר ומטמינים. רק גזם ולא פסולת אחרת.

תמיר ברנשטיין : צריך להבחין מקצועית בין המונח טמוני קרקע ושקועי קרקע כדי להיפטר מגזם שזה גדול יותר. צריך להתקין שקועי קרקע אבל זה בעייתי כי זה מפגע בטיחותי. מצד שני בטמוני קרקע לא בטוח שהפתח הבטיחותי יכול לשרת פסולת גזם. הדבר השני, אם הולכים לפתרון של איסוף גזם, רוצה לציין שיצא קול קורא להקמה של תחנת מעבר ומיון ששם תתבצע קליטת גזם וריסוק במקום התחנה שכפר סבא נסמכת עליה של חברת מפעת.

איציק מנהיימר : לגבי התחנה שתמיר ציין, היא בהקפאה ולפי מה שאני שמעתי מישהו הטיל וטו על התחנה. יש לבחון תחנת מעבר של כל האשכול.

אור קרסין : שרית, אני מבקשת שתסבירי מה זה שימוש בכלים טכנולוגיים ברחוב?

שרית סלע : הכוונה להשתמש בתשתית המצלמות ברחובות כדי לראות לאן לשלוח את המנקים ולא לשלוח את המנקים שוב בצורה קבועה כמו היום. על בסיס זה נוכל לתאם ולבנות תוכניות, נוכל לשלוח צוותים ונוכל לבנות תהליכי הסברה וחינוך מותאמים לדרכים השונות של הרחובות והשכונות.

אור קרסין : השאלה אם בדקתם אפשרות להטמיע אמצעים טכנולוגיים כמו שואבי אבק גדולים ששואבים לכולך. המנקה הופך להיות נייד ומפחית את הצורך בכוח אדם.

עילאי הרסגור-הנדן : אודי לא כאן להגיב. כן נבחנים ונעשות גם עכשיו שיחות.

שרית סלע : גם רובוט צריך לדעת לאן לשלוח. אני רוצה לדבר על עוד שני נושאים שאחד מהם הוא פסולת בניין. השאיפה שלנו היא שהעיר תיקח אחריות על פסולת הבניין שמייצרים בה. קיים מערך שנקרא "רמ-סע-בא". משתמשים בו בחלק מהפעילות העירונית לייצור פסולת הבניין והמטרה היא להרחיב אותו לקבלן יחיד גם בהקשר של שיפוצים. כל הפסולת תפונה ע"י קבלן אחד ונוכל לעקוב לאן היא נשלחה ומה קורה איתה. ולנושא האחרון : אכיפה. נשלב תושבים כנאמני סביבה. המטרה לחבר בין אכיפה להסברה וחינוך.

עילאי הרסגור-הנדן : הסקירה הייתה מאוד מקצועית. אני מודה לכולם על ההתייחסות שלכם. כמו שאמרתי בפתח הדברים, נושא הפסולת במרחב הציבורי הוא נושא רגיש ביותר. אני מאמין שנוכל לממש את התוכניות שפורטו כאן ועוד ישתנו לפי הערות שלכם. אנחנו לא מקבלים מצב שבו אנשים משליכים פסולת ברחובות. ההסדר הנוכחי של יום של פינוי גזם מעודד ומרגיל אנשים להשליך פסולת במרחב הציבורי. נפעל לאכיפה, הסברה וחינוך. נציב אלטרנטיבה פשוטה וקלה ואנשים יאמצו אותה.